

3. Forhøjelse af undervisningstiden for folkeskolelærere (2010-117962)

Udvalget skal tage stilling til forslag om forhøjelse af lærernes gennemsnitlige undervisningstimeandel.

INDSTILLING OG Beslutning

Børne- og Ungdomsforvaltningen indstiller til Børne- og Ungdomsudvalget,
1. at udvalget bemyndiger forvaltningen til at indlede dialog og forhandlinger med Københavns Lærerforening (KLF) om at konvertere anden arbejdstid til undervisningstid samt at udligne forskellen mellem forskellige læreres undervisningstid, således at lærerne gennemsnitligt underviser ca. 5-6 minutter mere pr. dag i forhold til i dag. En forhøjelse af undervisningstiden på 5-6 minutter pr. dag giver ved fuld indfasning en samlet besparelse på 35 mio. kr.
2. at udvalget beslutter, at forvaltningen nedsætter en arbejdsgruppe med repræsentanter fra KLF, skolelederne og andre interessenter på området, der frem mod budgetforhandlingerne for 2012 kan komme med forslag til at styrke folkeskolen

Problemstilling

Der er med budgettet for 2011 lagt grundlaget for en langsigtet økonomisk plan for børne- og ungdomsområdet. En gennemgående strategi i dette arbejde har været ønsket om at reducere enhedsomkostningerne på en måde, der samtidig sikrer kerneydelsen, eksempelvis som det gøres med den nye struktur på dagtilbudsområdet, som blev besluttet ved vedtagelsen af budgettet for 2011.

Med henblik på at løse finansieringsudfordring for 2012 og frem kan det overvejes at se på ressourceudnyttelsen i forbindelse med lærernes undervisning. Lærerne har i dag en lang række opgaver ud over den direkte undervisning, og i København udgør undervisningstiden i klasserne således kun 33,8 % procent af lærernes samlede arbejdstid. Ved at flytte opgaver fra møder m.v. frigøres tid til klasseundervisning sammen med eleverne, så lærernes samlede arbejdstid udnyttes mere effektivt.

Såfremt der flyttes opgaver fra lærerne, således at lærerne fremover gennemsnitligt kan undervise ca. 5-6 min. mere om dagen, vil det give et provenu på 35 mio. kr. ved fuld indfasning. Børne- og Ungdomsforvaltningen foreslår derfor, at der indledes dialog og forhandling med Københavns Lærerforening herom med henblik på at identificere hvordan der konkret kan flyttes opgaver fra møder mv. til undervisning.

Løsning

Med en succesfuld omlægning af lærernes arbejdstid kan der gennemføres den samme mængde undervisning som i dag, men for færre midler, fordi den samme undervisning kan varetages af færre lærere. Det vil samlet set betyde, at en større andel af lærerens tid bruges på kerneydelsen – undervisning af eleverne i klasselokalerne.

Omlægningen indebærer en forskydning af opgaver i retning af undervisning. Flere

undervisningstimer pr. lærer giver ikke lærerne mere arbejde, da der samtidig flyttes eller reduceres opgaver, således at der frigøres arbejdstimer, der kan anvendes til mere undervisning. Det er derfor vigtigt, at der sammen med lærerne lægges en plan for, hvordan tiden reelt kan flyttes fra møder mv. til undervisning.

Det er ikke hensigten, at en forhøjelse af undervisningstimetallet med 5-6 minutter i gennemsnit pr. lærer pr. dag hovedsageligt skal bæres af lærere med høje undervisningstimetal.

Forslaget skal samtidig ses i forlængelse af tendensen til, at lærernes arbejdsopgaver og rolle fremover ændrer sig. Der forventes på længere sigt at blive mere fokus på lærerens rolle som underviser i kraft af, at flere støttepersoner får en større rolle i skolen til en række af de opgaver, som hidtil har været lagt ud til lærerne – det gælder en højere grad af inddragelse af socialrådgivere, tæt dialog med PPR og sundhedsplejen og forventede fremtidige initiativer til inddragelse af fx flere pædagoger i arbejdet med at inkludere flere børn på almenområdet.

Bortfaldet af opgaver skal også ses i sammenhæng med, at forvaltningen vil gennemgå de opgaver, som skolerne pt. varetager på baggrund af kommunalpolitiske beslutninger, og komme med forslag til udvalget om, hvilke af disse opgaver, der kan bortfalde fremover. Der er som bilag 4 og 5 vedlagt notat og oversigt over opgaver på skolerne, hvor det fremgår, hvilke af opgaverne, der er direkte lovbestemt eller kommunalpolitisk besluttede, jf. drøftelsen på BUU-mødet d. 13. oktober 2010 i forbindelse med behandling af medlemsforslag om lærernes undervisningstid. Forvaltningen kan ikke på baggrund af eksisterende oplysninger opgøre det antal timer eller andel af de samlede opgaver, der anvendes på kommunalpolitisk besluttede opgaver, da dette vil kræve, at de enkelte skoler kontaktes.

1. Forhøjelse af lærernes undervisningstimetal

Der er to principielt forskellige måder at forhøje lærernes undervisningstimetal på:

- *Enten* indgår Børne- og Ungdomsforvaltningen aftale med Københavns Lærerforening (KLF) om nedsættelse af omregningsfaktoren, hvilket dog kræver at KLF er indforstået,
- *eller også* nedsættes anvendelsen af arbejdstimer til ”andre opgaver”, hvilket ikke kræver KLFs medvirken. Det kan ske på to måder: Generel nedsættelse (skolernes gennemsnitsandel nedsættes) eller ved at beslutte en maksimumsgrænse.

I begge tilfælde vil nuværende arbejdsopgaver falde bort eller reduceres. Det er muligt at kombinere de to måder.

Hvis der ikke indgås aftale om en nedsættelse af omregningsfaktorerne kan en vedtagen reduktion på opgaver under omregningsfaktorerne alligevel gennemføres, men det vil som udgangspunkt have den konsekvens, at arbejdstiden på skolerne fremover skal håndteres efter reglerne i Arbejdstidsaftale 05 (de gamle, uflexible arbejdstidsregler), hvor samtlige arbejdsopgaver (bortset fra individuel tid) skal skemalægges før skoleårets begyndelse. F.eks. i Ballerup Kommune har man særdeles dårlige erfaringer med en sådan håndtering af arbejdstiden. Forvaltningen anbefaler derfor ikke en reduktion af opgaver under omregningsfaktoren uden der er indgået aftale med KLF. Derimod anbefaler forvaltningen, at en eventuel konvertering af mødetid til undervisningstid sker gennem ændringer i omregningsfaktoren der er aftalt med KLF og/eller reduktion i ”andre opgaver”.

Læreres arbejdstid opdeles i 1.1 undervisning, 1.2 opgaver i tilknytning hertil og 1.3 andre opgaver.

1.1 Undervisning

På baggrund af en opgørelse af samtlige aktivitetsbetegnelser og anvendte arbejdstimer i skoleåret 2008-2009 blev omregningsfaktoren beregnet til 1,17 på distriktsskoler. For hver undervisningstime (å 60 minutter) anvendes herudover 1,17 timer til ”opgaver i tilknytning til undervisningen”. Én undervisningstime å 60 minutter har derfor sammenlagt en pris på 2,17 time. Maksimalt undervisningstimetotal på distriktsskoler er beregnet til 774,19 årlige timer (40,2 % af bruttoarbejdstiden). Se bilag 1

1.2 ”Opgaver i tilknytning til undervisningen”

Omregningsfaktoren – som ofte fejlagtigt benævnes som ”forberedelsestid” – indeholder afregning for en række opgaver, som benævnes ”opgaver i tilknytning til undervisningen” Se bilag 2. KLF har i medfør af arbejdstidsaftalen aftaleret på omregningsfaktoren. Det betyder, at en nedsættelse af omregningsfaktoren kun kan gennemføres, hvis KLF er indforstået med det. Omregningsfaktoren er at betragte som en samlet akkord for en lang række opgaver. Det er dog i medfør af arbejdstidsaftalen muligt at aftale differentierede omregningsfaktorer for særlige undervisningsformer, f.eks. holdundervisning, tolærerordninger, tosprogsundervisning og vikartimer. Hvis det skal lykkes at indgå aftale med KLF om nedsættelse af omregningsfaktoren vil det utvivlsomt være organisationens krav, at det klart fremgår, hvilke opgaver der ikke længere skal løses eller skal reduceres.

1.3 ”Andre opgaver”

Ud over undervisning og opgaver i tilknytning hertil varetages ”andre opgaver”. Se bilag 3. Omfanget af andre opgaver varierer fra skole til skole. En reduktion af andelen til ”andre opgaver” har ikke nødvendigvis pædagogiske konsekvenser. På mange skoler kan det f.eks. være hensigtsmæssigt at holde kortere og mere målrettede møder. Desuden kan en række opgaver af mere administrativ karakter løses af andre personalegrupper. Undersøgelsen af lærernes arbejdstid fra 2006 viser, at ”pædagogiske og administrative opgaver, f.eks. skoleblad, skemalægning, planlægning, udvalgsopgaver mv.” som de eneste områder fylder væsentligt mere i København end i de kommuner, der blev sammenlignet med.

KLF har ikke aftaleret på anvendelsen af arbejdstimer til ”andre opgaver”. Det vil dog være hensigtsmæssigt at gå i dialog med KLF om reduktioner i ”andre opgaver”. Dette kan ske i forbindelse med eventuelle forhandlinger om omregningsfaktorerne, jf. nedenfor. Den enkelte skoleleder kan som udgangspunkt vælge at nedsætte den anvendte arbejdstid på ”andre opgaver”. Der ligger dog enkelte begrænsninger heri. F.eks. er der i medfør af tillidsrepræsentantreglerne krav på, at der afsættes ”den fornødne tid” til tillidsrepræsentantens varetagelse af sit tillidsrepræsentantarbejde.

Proces for opnåelse af besparelsen

Forvaltningen vil i forhandlingerne med KLF pege på, at der ønskes en højere undervisningsprocent, og at der anvendes færre ressourcer på møder mv. Det vurderes at ville være afgørende for KLF, at opgavebortfaldet skal beskrives objektivt, således at skolelederne kan give lærerne anvisning om hvilke opgaver de ikke længere skal løse.

Skolelederne kan pålægges at nedsætte antallet af anvendte arbejdstimer til ”andre opgaver” med et

antal timer pr. lærer pr. år. Et tiltag af denne karakter skal ikke forhandles med KLF. For skolerne kan der generelt være tale om bortfald af timer til f.eks. tværgående møder for alle lærere, forkortelse af pædagogiske dage eller anvendelse af færre timer til IT-funktioner og/eller til skolebiblioteker. Der er også mulighed for at bruge færre timer på efter- og videreuddannelse, hvilket kan ses i forlængelse af besparelsen i budget 2011 på BUF Akademi ved at gøre kurserne her mere fokuserede og målrettede – en del af skolerne benytter dog i forvejen kun de længere kurser i mere begrænset omfang. Endelig kan fordelingen af opgaver mellem lærerne og skoleledelsen gentænkes; lærerne varetager i dag en række funktioner – fx vejlederopgaver – som har sammenfald med ledelsesopgaver, og som derfor med god mening i stedet vil kunne placeres hos skoleledelsen fremadrettet.

Skolerne anvender tiden til ”andre opgaver” meget forskelligt, og det bør derfor i sidste ende lægges ud til den enkelte skoleleder at vurdere, hvilke opgaver der skal nedprioriteres eller bortfalde på den enkelte skole.

Konverteringen fra mødetid til undervisningstid kan opnås ved at indgå aftale med KLF om nedsættelse af omregningsfaktoren, ved at sænke tidsforbruget på andre opgaver eller en kombination heraf. Der kan opstilles mange forskellige kombinationer, og derfor er der alene givet tre eksempler nedenfor. Eftersom der ligger møder både i opgaver i tilknytning til undervisningen og i andre opgaver, kan der peges på følgende tre regneeksempler:

- Eksempel 1: Den fulde effekt hentes på opgaver i tilknytning til undervisningen. Faktorerne skal nedsættes således: Distriktsskoler fra 1,17 til 1,11, heldagsskoler fra 1,27 til 1,21 og specialskoler fra 1,34 til 1,27. Gennemsnitslæreren underviser 5,6 minutter mere pr. dag end nu (årligt fra 650 til 669 timer), og der fjernes opgaver i tilknytning til undervisningen på 5,6 minutter pr. dag.
- Eksempel 2: Den fulde effekt hentes på andre opgaver. Omregningsfaktorerne skal derfor ikke ændres. Gennemsnitslæreren underviser 5,3 minutter mere pr. dag end nu (årligt fra 650 til 668 timer), der tillægges opgaver i tilknytning til undervisningen på 6,2 minutter pr. dag, mens andre opgaver beskæres med 11,6 minutter pr. dag.
- Eksempel 3: Der hentes halv effekt på henholdsvis opgaver i tilknytning til undervisningen og andre opgaver. Faktorerne skal nedsættes således: Distriktsskoler fra 1,17 til 1,15, heldagsskoler fra 1,27 til 1,24 og specialskoler fra 1,34 til 1,31. Gennemsnitslæreren underviser 5,3 minutter mere pr. dag end nu (årligt fra 650 til 668 timer), der tillægges opgaver i tilknytning til undervisningen på 2,2 minutter pr. dag, mens der fjernes andre opgaver på 7,6 minutter pr. dag.

Til sammenligning kan det oplyses, den laveste faktor i 6-byerne er 1,14. I alle kommuner er gennemsnittet 1,18, med Billund Kommune som den laveste med 1,12.

Det indstilles, at udvalget bemyndiger forvaltningen til at indlede dialog og forhandlinger med Københavns Lærerforening (KLF) om at konvertere mødetid til undervisningstid, således at lærerne gennemsnitligt underviser ca. 5-6 minutter mere pr. dag i forhold til i dag.

En eventuel forøgelse af undervisningstiden med 5-6 min. pr. dag i gennemsnit vil give en besparelse på 35 millioner kroner i 2013, svarende til 14,6 millioner i 2012 (5/12-effekt). Det foreslås, at der gives mandat til forvaltningen til at indgå i forhandlinger med KLF om en reduktion af omregningsfaktorerne, således at den størst mulige besparelse opnås på ”opgaver i tilknytning til

undervisning” – resten af besparelsen tilvejebringes ved reduktion af ”andre opgaver”.

Endvidere vil Specialreformen medføre, at der fremover skal inkluderes flere børn med særlige behov på distriktsskolerne. Der kan således argumenteres for, at der skal ske en forskydning af ressourcer fra specialskolerne til distriktsskolerne. På denne baggrund kan forhandlingerne om den lokale arbejdstidsaftale munde ud i, at der kan indgås aftale om en harmonisering af omregningsfaktorerne på specialskolerne og distriktsskolerne. Der kan i forbindelse hermed ske en nedsættelse af de ændrede omregningsfaktorer i det omfang, der kan indgås aftale med KLF om bortfald af opgaver inden for ”opgaver i tilknytning til undervisningen.” Kombineret med bortfald af ”andre opgaver” vil den samlede besparelse på 35 millioner kunne opnås.

2. Anvendelse af midler til styrkelse af målene for folkeskolen

Forvaltningen indstiller herudover, at der frem mod budgetforhandlingerne nedsættes en arbejdsgruppe, der skal fremsætte konkrete forslag til, hvordan økonomiske ressourcer bedst ville kunne udnyttes med den hensigt at styrke lærernes arbejde med at opfylde målene for folkeskolen.

Arbejdsgruppen skal indgå i dialog med KLF og øvrige væsentlige interessenter, herunder skolelederne om konkrete forslag. Arbejdsgruppens forslag skal koordineres med processen omkring det faglighedsudvalg, der skal nedsættes i forlængelse af budgetaftalen for 2011.

Ønske om midler til styrkelse af målene for folkeskolen fremlægges som et budgetønske til det fælles råderum i budgetforhandlingerne for 2012. Der vil blive arbejdet med forskellige pakker af forslag med budgetønsker for fx 20, 30 og 40 mio. kr.

Der udarbejdes forslag til, hvordan eksempelvis brug af undervisningsassistenter, tolærerordninger og mulighed for mere holddannelse i en *sammenhængende* strategi kan fremme målene for folkeskolen. Forslagene skal fokusere på at styrke kernerdriften frem for projekter.

Økonomi

Forslag om en besparelse som følge af forøgelse af lærernes undervisningstid kan indgå i BUU's budgetforslag 2012, mens midler til styrkelse af målene for folkeskolen fremlægges som et budgetønske til det fælles råderum i budgetforhandlingerne for 2012.

Videre proces

-

Else Sommer

/Elin Hausle Ebbesen

bilag

[1. Undervisning](#)

[2. Opgaver i tilknytning til undervisningen](#)

[3. Andre opgaver](#)

4. Notat om opgavebetegnelser

5. Oversigt over opgaver på skolerne - lovbestemte og kommunalpolitisk besluttede

6. Tidligere politisk behandling

